

16. 8. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

KRIZOVÉ SITUACE V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU - KRIZOVÝ ZÁKON

V pokračování minisérie článků zabývajících se krizovými situacemi v našem právním řádu se zaměříme zejména na tzv. krizový zákon, jeho působnost a povinnosti jednotlivých subjektů v případě vyhlášení stavu nebezpečí. Krizový zákon zavádí nový institut tzv. stav nebezpečí, což je krizový stav, který může být za stanovených podmínek vyhlášen pro území kraje, popřípadě okresu.

V pokračování minisérie článků zabývajících se krizovými situacemi v našem právním řádu se zaměříme zejména na tzv. krizový zákon, jeho působnost a povinnosti jednotlivých subjektů v případě vyhlášení stavu nebezpečí. Krizový zákon zavádí nový institut tzv. stav nebezpečí, což je krizový stav, který může být za stanovených podmínek vyhlášen pro území kraje, popřípadě okresu.

III. OBECNĚ KE KRIZOVÉMU ZÁKONU

Krizový zákon (zákon č. [240/2000](#) Sb.) vychází zejména z čl. 3 ústavního zákona o obranně České republiky (č. [110/1998](#) Sb.), který stanoví povinnost státním orgánům, orgánům územních samosprávných celků a právníkům a fyzickým osobám podílet se na zajišťování bezpečnosti České republiky, to je v případech, kdy je bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí, anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně. V uvedeném ohrožení je třeba vidět např. živelní pohromy, ekologické a průmyslové havárie nebo jiná obdobná nebezpečí, ale i hromadné nepokoje vyvolané např. z národnostních, rasových, náboženských nebo jiných pohnutek, včetně migračních vln.

Základním předpokladem pro řešení krizových situací je existence mimořádných podmínek a postupů odpovídajících předpokládaným krizovým situacím. Jde zejména o účelově upravený a centralizovaný systém řízení státem, a dále o jednotný a koordinovaný postup při realizaci potřebných opatření. Krizový zákon tak především konstituuje jednotný řídicí systém orgánů vybavených potřebnou působností jak pro účely přípravy na krizové situace, tak i pro jejich řešení. Důležitou odbornou funkci koordinačního orgánu na úrovni krajů, okresů a obcí by měly dle krizového zákona plnit bezpečnostní rady, které v některých případech nahradí dosavadní komise zřizované pro řešení specifických mimořádných událostí.

Obec, jako jeden z orgánů krizového řízení, musí mít v návrhu zákona upravenou působnost zásadně stejně jako ostatní orgány zařazené v systému krizového řízení. Působnost obce ve věcech krizového řízení je, obdobně jako u krajského úřadu, výkonem státní správy.

Při vymezování jednotlivých oprávnění a povinností obce, obecního úřadu a starosty obce vychází krizový zákon z toho, že se jedná o samosprávný subjekt. Ale vzhledem k nutnosti zabezpečit vytvoření nezbytných podmínek u obce a ve vztahu k obci, které by byly přibližně shodné a navazující na systém krizového řízení, byly základní povinnosti obce vloženy do rámce výkonu státní správy. Všechna konkrétní oprávnění i povinnosti jsou vztaženy na obec a některé orgány obce s ohledem na skutečnost, že Ústava České republiky ve svém článku 105 umožňuje svěřit výkon státní správy orgánům samosprávy. Při stanovení konkrétních podmínek vychází krizový zákon z potřeby konkretizace obecně přijatých krizových opatření do podmínek obce. Obec přitom musí respektovat krizová opatření stanovená vyhláškovatelem krizového stavu, nesmí jít nad jejich rámec. Jestliže obec stanoví specifická krizová opatření, která sice nejdou nad rámec krizových opatření stanovených

vyhlašovatelem krizového stavu, avšak nejsou vyhlašovatelem krizového stavu stanovena, uhradí náklady vynaložené na provedení těchto specifických krizových opatření obec z obecního rozpočtu.

IV. VYHLÁŠENÍ STAVU NEBEZPEČÍ

Krizová situace nastává tehdy, kdy standardní způsoby vyplývající z působnosti řešitelů již nepostačují a mimořádná událost přerůstá v krizovou situaci. Existuje tedy vzájemná podmíněnost mezi krizovou situací a krizovými stavy, spočívající v tom, že krizová situace nastává tehdy, kdy k řešení vzniklého ohrožení je nezbytné vyhlásit některý z krizových stavů.

Krizový zákon zavádí nový institut tzv. stav nebezpečí, což je krizový stav, který může být za stanovených podmínek vyhlášen pro území kraje, popřípadě okresu. Vyhlásit stav nebezpečí by byli oprávněni nejvyšší představitelé státní správy na daném teritoriu tedy hejtman kraje nebo přednosta okresního úřadu. Stavem nebezpečí je nahrazen dosavadní "stav ohrožení" zavedený zákonem č. [425/1990](#) Sb. (stav ohrožení bylo možno vyhlásit v případě mimořádné události - živelních pohrom, havárií nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí).

Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí nebo vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu (Čl. 5 ústavního zákona č. [110/1998](#) Sb., o bezpečnosti České republiky), a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Stav nebezpečí lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo okresu nebo pro jejich část. Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah. Změna krizových opatření musí být rovněž vyhlášena.

Stav nebezpečí pro území okresu nebo jeho část vyhlašuje přednosta okresního úřadu. Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část vyhlašuje hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy (dále jen „hejtman“), pokud rozsah ohrožení přesahuje území okresu nebo jej o to požádá přednosta okresního úřadu. Ten, kdo stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje nebo okresy, pokud mohou být krizovou situací dotčeny. Krizový zákon umožňuje vládě zrušit stav nebezpečí vyhlášený hejtmanem kraje nebo přednostou okresního úřadu, pokud jimi vyhlášená krizová opatření nejsou přiměřená vzniklé krizové situaci.

Způsob vyhlášení stavu nebezpečí upravuje pro:

(i) kraje zákon č. [129/2000](#) Sb. zákonů o krajích (krajské zřízení), a to ustanoveních §8 a §9. Uvedené paragrafy zákona o krajích se vztahují na vyhlášení právních předpisů, ale dle krizového zákona se mají podřídně použít i při vyhlášení stavu nebezpečí. Obecná úprava zákona o krajích stanoví v §8, že vyhlášení právního předpisu kraje se provede tak, že se uveřejní ve Věstníku právních předpisů kraje v tištěné podobě. To by bylo samozřejmě s ohledem na možnost vzniku krizové situace značně nepraktické, proto zákon o krajích upravuje i postup vyhlášení v krizových situacích. V takových případech, lze výjimečně stanovit dřívější počátek účinnosti (právní předpis kraje nabývá účinnosti patnáctým dnem následujícím po dni jeho vyhlášení ve věstníku, pokud v něm není stanoven pozdější počátek účinnosti), nejdříve však dnem vyhlášení. Důvody, v nichž spočívá naléhavý obecný zájem, a skutečnost, že právní předpis kraje nabývá dřívější účinnosti, musí být v právním předpisu kraje uvedeny (viz. výše). V těchto případech se právní předpis kraje (stav nebezpečí) vyhlásí bezodkladně vyvěšením na úřední desce krajského úřadu, na úředních deskách okresních a obecních úřadů, kterých se dotýká, a uveřejní se i v hromadných informačních prostředcích, kterými se zde rozumí denní tisk, rozhlasové a televizní vysílání, popřípadě další možnosti, například internet. Povinnosti hromadných sdělovacích prostředků dále konkretizuje samotný krizový zákon, jež ukládá povinnost každému, kdo provozuje hromadné informační prostředky včetně televizního a rozhlasového vysílání

na základě žádosti orgánů krizového řízení neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o vyhlášení krizových stavů a nařízených krizových opatřeních při krizových stavech. Povinnost vyhlášení podle § 8 odst. 2 zákona o krajích zůstává nedotčena (vyhlášení ve věstníku v tištěné podobě),

(ii) okresy zákon č. [147/2000](#) Sb. o okresních úřadech, a to v ustanovení §6. K vyhlášení stavu nebezpečí okresním úřadem resp. přednostou okresního úřadu by mělo dojít vyvěšením na úřední desce okresního úřadu. Vyhlášené stavu nebezpečí přednostou okresního úřadu se vyvěsí též na úřední desce obecních úřadů působících ve správním obvodu okresního úřadu,

(iii) obce zákon č. [128/2000](#) Sb. o obcích, jež upravuje zejména problematiku úředních desek obecních úřadů. Zákon o obcích ukládá obecním úřadům povinnost zřídit tzv. úřední desku (obecní úřad zřizuje úřední desku, která je umístěna na místě, které musí být veřejně přístupné. Úřední deska se zpravidla umísťuje na budově, v níž má své sídlo obecní úřad). Obecní zákon tak výslovně stanoví, že úřední deska se zřizuje na veřejně přístupném místě. Touto formulací právního předpisu zákonodárce pravděpodobně reagoval na praxi některých obecních úřadů, kdy úřední deska byla přístupná pouze v tzv. úřední hodiny. I z pohledu krizového zákona se jeví jako nanejvýš vhodné, zřídit úřední desku na místě, jež bude přístupné pokud možno nepřetržitě, tj. 24 hodin, i když to zákon výslovně nestanoví. V případě nouzového stavu zákon o obcích stanoví, že může právní předpis resp. vyhlášení nouzového stavu nabýt platnosti a účinnosti již dnem vyhlášení. Důvody, v čem spočívá naléhavý obecný zájem, a skutečnost, že právní předpis obce nabývá dřívější účinnosti, musí být v právním předpisu obce uvedeny.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)